

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 108/2022-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **RECLAIM, a. s.**, Staromestská 3, Bratislava, IČO 46 076 760, zastúpenej advokátom Mgr. Martinom Babčaníkom, Oravská ulica 1348/8, Miloslavov, proti uzneseniu Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 6 Er 1213/2008-87 z 21. júna 2021, za účasti zúčastnených osôb [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], takto

r o z h o d o l :

1. Výrokom uznesenia Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 6 Er 1213/2008-87 z 21. júna 2021, ktorým bola zastavená exekúcia **boli porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Výrok uznesenia Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 6 Er 1213/2008-87 z 21. júna 2021, ktorým bola zastavená exekúcia, **zrušuje a vec vracia** Okresnému súdu Dunajská Streda na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Dunajská Streda **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **707,05 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou prijatou ústavným súdom uznesením č. k. I. ÚS 108/2022 z 23. februára 2022 na ďalšie konanie, domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, konkrétne jeho výrokom o zastavení exekúcie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka vystupuje ako oprávnená v exekučnom konaní, v ktorom od povinných vymáhala svoju pohľadávku judikovanú zmenkovým platobným rozkazom. V priebehu konania v súlade s novelou č. 438/2015 Z. z. zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) predošlý oprávnený doplnil svoj návrh o rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu s povinným (§ 243f ods. 1 v spojení s § 39 ods. 4 Exekučného poriadku). Prílohu tohto podania tvorila zmluva o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere z 28. júna 2005, dohoda o vydaní a vyplnení zmenky z 28. júna 2005 a oznámenie o vyplnení zmenky z 13. augusta 2007.

3. Napadnutým uznesením okresný súd okrem iného zastavil exekúciu (výrok II). V rámci odôvodnenia tohto výroku okresný súd najskôr skonštatoval, že doplnenie návrhu v zmysle § 39 ods. 4 Exekučného poriadku preskúmal napriek tomu, že ho urobil iný subjekt (právny predchodca sťažovateľky), nakoľko malo svedčať o vzniku pôvodného právneho vzťahu. Nadväzne uviedol, že právny predchodca sťažovateľky síce opísal a z listinných dôkazov zároveň vyplýva vznik pôvodného právneho vzťahu, ale nie je z nich zrejmý vznik samotného zmenkového vzťahu, t. j. dôvod a spôsob vystavenia a vyplnenia biankozmenky. Subjekt podľa jeho názoru neuviedol, kedy došlo k vyplneniu zmenky jeho právnym predchodcom, a tiež chýbajú akékoľvek identifikácie týkajúce sa zmenky, t. j. zmenková suma, úroky, dátumy a pod., pričom zmenka, resp. jej kópia netvorí prílohu podania. Okresný súd nepovažoval za relevantné predložené listinné dôkazy, ktoré mali osvedčiť skutočnosti tvrdené právnym predchodcom sťažovateľky, pretože nedokazovalo skutočnosť ako právny predchodca sťažovateľky dospel k zmenkovej sume, z čoho pozostáva, či podkladom na zmenkové konanie boli právne vzťahy vyplývajúce práve z predložených listín. Okresný súd zastal názor, že na preskúmanie dôvodov na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku, resp. na vydanie rozhodnutia o pokračovaní exekúcie podľa § 243f ods. 6 Exekučného poriadku je potrebné predložiť aj zmenku, resp. jej kópiu a v závislosti od jej typu aj ďalší dokument, ktorý zakladá ďalšie práva majiteľa zmenky. Keďže sťažovateľka nepredložila podklady na preskúmanie dôvodov podľa § 243f ods. 6 Exekučného poriadku, okresný súd poukazom na § 243f ods. 5 Exekučného poriadku zastavil exekúciu v celom rozsahu, odvolávajúc sa na stanovisko č. 1/2016 občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Trnave.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že v súvislosti s novelou Exekučného poriadku mal oprávnený povinnosť opísať rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu s povinným. Pod pojmom „vlastný vzťah s povinným“ mal zákonodarca na mysli bez akýchkoľvek pochybností základný právny vzťah, ktorý bol dôvodom vystavenia zmenky, ktorá je inak zo zákona abstraktným a prísne formálnym záväzkom. V doplnení návrhu a v obsahu jeho príloh bol jednoznačne identifikovaný, podrobne opísaný, kópiou zmluvy aj preukázaný základný „vlastný“ (zmluvný) vzťah medzi pôvodným oprávneným a povinnými, v ktorom vrátenie dlžnej sumy

z poskytnutého stavebného úveru bolo zabezpečené vlastnou zmenkou. Ak okresný súd tvrdí, že z doplnenia návrhu na exekúciu a pripojených listín nie je zrejmý vznik samotného zmenkového vzťahu, takéto tvrdenie je potom v extrémnom nesúlade so skutkovými a s právnymi okolnosťami, ktoré je z ústavnoprávneho hľadiska neudržateľné.

5. Ustanovenie § 39 ods. 4 Exekučného poriadku vyžadovalo aj pripojenie dôkazov, ktoré by preukazovali tvrdenia sťažovateľky. Avšak pripojiť možno len listinné dôkazy, ktorými účastník konania disponuje. V ostatných prípadoch postačí, ak účastník konania dôkazy riadne označí a navrhne ich vykonanie (napr. výsluch svedka alebo predloženie listín, ktoré sú v držbe iných orgánov alebo tretích osôb). Právny predchodca sťažovateľky k podaniu, ktorým dopĺňal návrh na vykonanie exekúcie, predložil listinné dôkazy, ktorými disponoval, a zároveň jasne, zrozumiteľne a celkom jednoznačne požiadal okresný súd, aby v prípade potreby pripojil súdny spis vedený Okresným súdom Bratislava V pod sp. zn. 1 Zm 728/2007. Okresný súd takto ale nepostupoval, a to bez toho, aby rozhodol, že takto navrhnutý dôkaz nevykoná a z akých dôvodov, čím sa bez akýchkoľvek pochybností dopustil nesprávneho procesného postupu.

6. Ustanovenie § 39 ods. 4 Exekučného poriadku oprávneným uložilo len všeobecnú povinnosť v doplnení návrhu na vykonanie exekúcie uviesť a preukázať rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu s povinným, ktorú si sťažovateľka nepochybné splnila. Ustanovenie § 243f ods. 5 Exekučného poriadku jednoznačne upravuje sankciu výlučne v prípade nedoplnenia návrhu na vykonanie exekúcie podľa § 243f ods. 1 Exekučného poriadku. V prípade, že oprávnený návrh na vykonanie exekúcie doplnil v zákonnej lehote, exekučný súd je povinný postupovať podľa § 243f ods. 6 Exekučného poriadku. Skutočnosť, že niektoré dôkazy právny predchodca sťažovateľky nemohol objektívne priložiť k danému doplneniu návrhu na exekúciu, ale tieto riadne označil a požiadal o ich vykonanie, nemôže byť prekážkou procesného postupu podľa § 243f ods. 6 Exekučného poriadku. Nemôže byť ani dôvodom na uplatnenie okresným súdom vykonštruovanej fikcie, že sťažovateľka daný návrh na vykonanie exekúcie nedoplnila. Okresným súdom prezentovaná fikcia nemá preto žiadnu oporu v zákone, je prejavom svojvôle.

7. Zákonodarca nezveril právomoc okresnému súdu ako exekučnému súdu skúmať, či biankozmenka bola správne vyplnená majiteľom zmenky. Ak si takúto právomoc okresný súd odvodil od § 17 ods. 2 zákona č. 191/1950 Sb. zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov (ďalej len „zmenkový a šekový zákon“), tak postupoval nesprávne, pretože dané ustanovenie je aplikovateľné len v zmenkovom konaní (nie vo vykonávacom konaní). Podľa sťažovateľky „... na dotknutú vec je potrebné aplikovať hmotnoprávnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola v konaní uplatnená zmenka vystavená a procesno-právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy tzv. nachádzacie konanie prebiehalo“, inak by išlo o porušenie zákazu retroaktivity a princípu právnej istoty. V rámci exekúcie zákonodarca okresným súdom zveril právomoc skúmať len existenciu neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách, prípadne ich rozpor s dobrými mravmi alebo so zákonom či obmedzenie, alebo neprípustnosť použitia zmenky [§ 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku]. V tejto veci si okresný súd prisvojil právomoc skúmať aj iné skutočnosti, ako mu boli zákonom zverené. Sťažovateľka zastáva názor, že napadnuté uznesenie okresného súdu je arbitrárne (a z ústavnoprávneho hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné) z dôvodu extrémneho nesúladu právnych záverov s vykonanými skutkovými a právnymi zisteniami, a tiež z dôvodu, že okresný súd odôvodnil svoje rozhodnutie za použitia

extenzívneho výkladu právnej normy, ktorý je príliš formalistický až šikanózny, porušujúc čl. 2 ods. 2 ústavy.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

8. Okresný súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti zotrval na správnosti záverov uvedených v napadnutom uznesení a vyjadril nesúhlas s názorom sťažovateľky o porušení jej práv. K tvrdeniam sťažovateľky o prípadnom doplnení dokazovania uviedol, že toto je v exekučnom konaní spravidla vylúčené. Nová procesná doktrína podľa neho primárne posilňuje sporový charakter exekučného konania, zároveň však vylučuje využitie najdôležitejšej „munície“ sporového konania v exekučnom konaní [ustanovenia Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) o prostriedkoch procesného útoku a obrany, koncentracii, neodkladných a zabezpečovacích opatreniach, posilnený prejednací princíp], a to bez ohľadu na skutočnosť, či v danom exekučnom konaní je prítomná slabšia strana.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

9. Zúčastnené osoby, ktorými boli [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] vystupujúci v exekučnom konaní ako povinní, sa k podanej ústavnej sťažnosti nevyjadrili.

III.3. Replika sťažovateľky:

10. Sťažovateľka vo svojej replike zopakovala kľúčové námietky jej ústavnej sťažnosti a podotkla, že okresný súd vo svojom vyjadrení nerefletoval na jej argumentáciu a uviedol aj niekoľko nepresností. Uviedla, že rozhodovacia prax súdov, na ktorú okresný súd poukazoval na podporu svojho názoru, bola prekonaná tak odvolacím súdom, ako aj najvyššími súdnymi autoritami, pričom bolo judikované, že prieskumná právomoc exekučného súdu je obmedzená len na skúmanie obsahu spotrebiteľskej zmluvy a vo vzťahu k existencii neprijateľných zmluvných podmienok, zákazu alebo obmedzenia použitia zmenky alebo rozporu s dobrými mravmi. Exekučný súd nesprávne vykladá dotknutú novelu Exekučného poriadku tak, že mu zákonodarca zveril právomoc silnejšiu, ako má v systéme nášho súdnictva dovolací súd alebo ústavný súd, keď ju *de facto* interpretuje ako neobmedzenú právomoc vecne preskúmať právoplatné a vykonateľné súdne rozhodnutie v prostredí vykonávacieho konania. Takýto výklad je však v rozpore so základnými princípmi právneho štátu.

11. Ustanovenia § 243f ods. 6 Exekučného poriadku a § 39 ods. 4 Exekučného poriadku účinného do 31. marca 2017 neobsahujú povinnosť predloženia zmenky na preukázanie vlastného vzťahu s povinným, a preto sú opačné tvrdenia okresného súdu nepravdivé a hrubo zavádzajúce.

12. V reakcii na tvrdenie okresného súdu, že dokazovanie je v exekučnom konaní spravidla vylúčené, sťažovateľka uviedla, že tento názor nevyplýva z právnej úpravy. Okresný súd neuviedol žiadne zákonné ustanovenie, ktoré by vylučovalo pôsobnosť § 185 ods. 1 CSP v exekučnom konaní. Odhliadnuc od uvedeného, sťažovateľka považuje za neakceptovateľné a neprípustné, aby zákonodarca na jednej strane uložil účastníkom konania povinnosť tvrdenia a povinnosť

preukázania tvrdení a na strane druhej im tým istým zákonom odoprel primeranú možnosť vykonať dokazovanie označenými dôkazmi bez ohľadu na to, či nimi účastník konania disponuje alebo nie. Takýto výklad by viedol k odopretiu spravodlivosti a porušeniu ich práv.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu okresného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

14. Ochranu základných práv a slobôd ústava rozdeľuje medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

15. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) a vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách.

16. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje zásadná odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne.

17. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

18. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý

právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

19. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

20. Medzi prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, patria tie, v ktorých je táto nesprávna aplikácia spätá s konkurenciou jednotlivých právnych noriem, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov.

21. V intenciách už uvedeného sa ústavný súd oboznámil s napadnutým uznesením okresného súdu v časti týkajúcej sa rozhodnutia o zastavení exekúcie, aby v kontexte jeho obsahu vyhodnotil obsah námietok prezentovaných sťažovateľkou v ústavnej sťažnosti a zároveň posúdil zlučiteľnosť obsahu napadnutého uznesenia v časti zastavenia exekúcie s limitmi tých článkov ústavy a dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľka namieta. Pre tento účel považoval za vhodné poukázať na právnu úpravu, ktorá sa stala relevantnou pre posúdenie danej veci:

22. Podľa § 234f ods. 1 Exekučného poriadku v platnom znení, v exekučných konaniach, ktoré sa začali pred účinnosťou tohto zákona (23. decembra 2015, pozn.) a v ktorých sa odo dňa účinnosti tohto zákona vyžadujú pri podaní návrhu na vykonanie exekúcie náležitosti podľa § 39 ods. 4 Exekučného poriadku, je oprávnený povinný doplniť návrh na vykonanie exekúcie podľa § 39 ods. 4 Exekučného poriadku do 30 dní odo dňa účinnosti tohto zákona.

23. Podľa § 39 ods. 4 Exekučného poriadku v znení platnom od 23. decembra 2015 do 31. marca 2017 v návrhu na vykonanie exekúcie na podklade rozhodnutia, ktorým sa priznal nárok zo zmenky proti povinnému, ktorý je fyzickou osobou, oprávnený opíše aj rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu s povinným. Skutočnosti podľa prvej vety je povinný opísať aj oprávnený, ktorý svoje právo preukazuje nepretržitým radom indosamentov. K návrhu na vykonanie exekúcie sa pripoja dôkazy, ktoré tieto skutočnosti osvedčujú.

24. Podľa § 234f ods. 4 až 6 Exekučného poriadku v platnom znení ak sa v konaniach podľa odseku 1 nepreukáže opak, platí, že sú tu dôvody na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. m). Ak oprávnený návrh na vykonanie exekúcie nedoplní v lehote podľa odseku 1, súd exekúciu zastaví. Ak oprávnený návrh na vykonanie exekúcie doplní v lehote podľa odseku 1, súd preskúma, či je daný dôvod na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. m), a ak exekúciu nezastaví, rozhodne o pokračovaní exekúcie.

25. Podľa § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku v znení platnom od 23. decembra 2015 do 31. marca 2017 exekúciu súd zastaví, ak rozhodnutie, ktoré je podkladom na vykonanie exekúcie, bolo vydané v konaní, v ktorom sa uplatňoval nárok zo zmenky a vyšlo najavo, že vymáhaný nárok vznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou a nebolo prihliadnuté na neprijateľné zmluvné podmienky, obmedzenie alebo neprípustnosť použitia zmenky, alebo rozpor s dobrými mravmi alebo so zákonom.

26. V prvom rade je potrebné uviesť, že dôvodom prijatia novely Exekučného poriadku bola nevyhnutná potreba vysporiadať sa s otázkou ochrany spotrebiteľa v exekúciách prebiehajúcich

na základe exekučného titulu vydaného v konaní, v ktorom nebola spotrebiteľovi ako účastníkovi poskytnutá primeraná ochrana. Preto sa upravila možnosť exekučného súdu odmietnuť vydať poverenie na vykonanie exekúcie, resp. v prebiehajúcich konaniach exekúciu zastaviť. Novela Exekučného poriadku mala umožniť ochranu spotrebiteľov pred nedôvodnými nárokmi uplatňovanými v štádiu exekúcie tým, že bola exekučnému súdu ustanovená povinnosť prihliadnuť na spotrebiteľské vzťahy, ak v pôvodných konaniach všeobecné súdy túto povinnosť opomenuli.

27. V konaní nebolo sporné, že exekúcia bola vykonávaná na podklade rozhodnutia, ktorým sa priznal nárok zo zmenky proti povinným, ktorí sú fyzickými osobami. Sporné nebolo ani to, že oprávnený mal povinnosť postupovať podľa § 243f ods. 1 Exekučného poriadku a návrh na vykonanie exekúcie doplniť podľa § 39 ods. 4 Exekučného poriadku. Právny predchodca sťažovateľky svoj návrh v zmysle dotknutého ustanovenia doplnil a okresný súd dané podanie preskúmal aj napriek tomu, že ho urobil iný subjekt než aktuálny oprávnený, t. j. sťažovateľka, keďže malo svedčať o vzniku pôvodného právneho vzťahu. Otázku oprávnenosti subjektu doplniť návrh teda okresný súd vyhodnotil v prospech sťažovateľky a táto nebola spochybňovaná ani v konaní pred ústavným súdom. Spornou sa stal obsah doplnenia podania a odlišné predstavy okresného súdu a sťažovateľky na to, čo má dané doplnenie v zmysle § 39 ods. 4 Exekučného poriadku obsahovať, aby vyvolalo právnu úpravou zamýšľané právne účinky (t. j. ďalší procesný postup exekučného súdu).

28. Okresný súd doplnenie podania neuznal, pretože sťažovateľka vo svojom doplnení neopísala vlastný zmenkový vzťah podľa § 17 ods. 1 zmenkového zákona. Podľa jeho slov, z pripojených listinných dôkazov vyplýva vznik pôvodného právneho vzťahu, avšak nie je z nich zrejмый vznik samotného zmenkového vzťahu, t. j. dôvod a spôsob vystavenia a vyplnenia biankozmenky, kedy došlo k vyplneniu zmenky právnym predchodcom sťažovateľky a identifikácia zmenky. Sťažovateľka je naopak toho názoru, že osvedčila relevantné skutočnosti a pokiaľ predložila do exekučného konania všetko čo mala k dispozícii a odkázala na zmenkový spis pokiaľ by okresnému súdu ňou predložené dokumenty nestačili, splnila si svoju povinnosť v zmysle § 234f ods. 1 Exekučného poriadku. Zo strany okresného súdu preto malo dôjsť k preskúmaniu či je daný dôvod na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku alebo v exekúcii pokračovať.

29. Ako vyplýva z relevantnej právnej úpravy (§ 243f ods. 1 v spojení s § 39 ods. 4 Exekučného poriadku), oprávnený mal povinnosť opísať rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu s povinným. V tejto rovine sa ústavný súd stotožňuje s názorom sťažovateľky, že pod pojmom „vlastný vzťah s povinným“ sa mal na mysli pôvodný právny vzťah, z ktorého vznikla zmenka. V prejednávanej veci tento základný právny vzťah vyplýva zo zmluvy o úvere a príloh, ktoré tvoria jeho neoddeliteľnú súčasť. Okresný súd netvrdil, že sťažovateľ nedostatočným spôsobom opísal „vlastný vzťah s povinným“, tvrdil iba to, že z pripojených listinných dôkazov nie je zrejмый vznik samotného zmenkového vzťahu. S ohľadom na relevantnú právnu úpravu ale nie je zrejмый z čoho mala vyplývať povinnosť sťažovateľky uviesť v doplnení návrhu na vykonanie exekúcie okrem identifikácie samotného zmluvného vzťahu aj ďalšie okolnosti súvisiace s vystavením a vyplnením (bianko)zmenky a prečo okresnému súdu nepostačovali predložené dokumenty na to, aby ustálil, či v danom prípade ide o spotrebiteľský vzťah.

30. Ak okresný súd odvodzoval túto povinnosť od § 17 zmenkového a šekového zákona, na ktorý odkazuje § 39 ods. 4 Exekučného poriadku v znení platnom od 23. decembra 2015 do 31. marca 2017, tak i z tohto ustanovenia (v kontexte s účelom novely Exekučného poriadku) vyplýva, že v súvislosti s doplnením návrhu malo ísť o skutočnosti, z ktorých by okresný súd mohol posúdiť právny vzťah s povinným v tom smere, či zmenka vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, a teda či žalovaný zo zmenky má postavenie spotrebiteľa. Ide o skutočnosti týkajúce sa najmä neprijateľných zmluvných podmienok (§ 52 v spojení s § 53 Občianskeho zákonníka) alebo neprípustnosti zabezpečenia záväzkov spotrebiteľa zmenkou alebo šekom [§ 5a ods. 1 písm. b) o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov]. Ak totiž na tieto okolnosti v zmenkovom súdnom konaní nebolo prihliadnuté, musí na nich exekučný súd prihliadnuť *ex officio*.

31. Pokiaľ pre posúdenie toho, či išlo v danej veci o spotrebiteľský vzťah, vyžadoval okresný súd od sťažovateľky opísanie zmenkového vzťahu a predloženie zmenky, nesprávne a extenzívne vyložil odkaz na § 17 zmenkového a šekového zákona uvedený v § 39 ods. 4 Exekučného poriadku v znení platnom od 23. decembra 2015 do 31. marca 2017. Táto požiadavka je relevantná výlučne v zmenkovom súdnom konaní, a nie v exekučnom konaní (m. m. IV. ÚS 26/2022), v ktorom je úlohou exekučného súdu z predložených dokumentov skúmať iba povahu právneho vzťahu a po prípadnom zistení, že ide o spotrebiteľský vzťah, posúdiť okolnosti uvedené v § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku.

32. Sťažovateľka v rámci doplnenia návrhu predložila zmluvu o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere, dohodu o vydaní a vyplnení biankozmenky a oznámenie o vyplnení zmenky. Podľa názoru ústavného súdu nemožno striktno uzavrieť, že by nešlo o rozhodujúce skutočnosti na opísanie vlastného vzťahu s povinným, z ktorých by nebolo možné dospieť k zisteniu, či vymáhaný nárok vznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, a že by neumožňovali preskúmať, či zmluva o úvere spolu s jej prílohami neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky, ich rozpor s dobrými mravmi či so zákonom alebo obmedzenie alebo neprípustnosť použitia zmenky [§ 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku v znení platnom od 23. decembra 2015 do 31. marca 2017].

32.1 Ak aj napriek tomu mal okresný súd pochybnosti, či podkladom na zmenkové konanie boli právne vzťahy vyplývajúce práve zo zmluvy o úvere, ktorú sťažovateľka predložila ako prílohu k doplneniu návrhu na vykonanie exekúcie, v takom prípade si mal vyžiadať zmenkový súdny spis, čo v obdobných exekučných veciach nie je neobvyklé (pozri napr. uznesenie okresného súdu č. k. 6 Er 1/2008-55 zo 16. januára 2017 potvrdené rozhodnutím odvolacieho súdu). Inými slovami, okresný súd mohol spochybniť sťažovateľkou predloženú zmluvu o úvere a jej prílohy len tým, že by ju porovnal so zmluvou o úvere nachádzajúcou sa v zmenkovom súdnom spise. Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade vyžiadanie zmenkového súdneho spisu nemožno vyhodnotiť ako dokazovanie, ale len za overenie skutočností, ktoré tvrdila, resp. preukazovala sťažovateľka v súvislosti s osvedčením „vlastného“ zmluvného vzťahu s povinnými. Skutočnosť, že niektoré dôkazy právny predchodca sťažovateľky nemohol objektívne priložiť k danému doplneniu návrhu na exekúciu, ale tieto riadne označil a požiadal o ich vykonanie, nemôže byť prekážkou procesného postupu podľa § 243f ods. 6 Exekučného poriadku.

33. Berúc do úvahy uvedené okolnosti veci, ústavný súd hodnotí postup okresného súdu ako svojvoľný, ak vyhodnotil doplnenie podania tak, ako keby k nemu vôbec nedošlo, pričom tento

záver odvodil od nepredloženia dokumentov, ktoré neboli pre skúmanie prípadného spotrebiteľského vzťahu nevyhnutné (rozhodujúce). Okresným súdom zvolená aplikácia § 243f ods. 5 Exekučného poriadku, ktoré upravuje sankciu v podobe zastavenia exekúcie výlučne v prípade nedoplnenia návrhu na vykonanie exekúcie podľa § 243f ods. 1 Exekučného poriadku, nezodpovedá skutkovým okolnostiam danej veci. Sťažovateľka si nepochybne splnila zákonnú povinnosť a návrh na vykonanie exekúcie doplnila v zákonnej lehote. Za tejto situácie bol exekučný súd povinný postupovať podľa § 243f ods. 6 Exekučného poriadku, a v prípade pochybností existoval procesný postup na ich rozptýlenie v podobe vyžiadania zmenkového spisu. Opísaný postup okresného súdu pri aplikácii a interpretácii relevantnej právnej úpravy obsahujúci prvok svojvôle dosahuje v tomto prípade ústavnoprávnu dimenziu, pretože okresný súd neposúdil doplnený návrh skrz § 243f ods. 6 Exekučného poriadku a jeho záver o zastavení exekúcie sa tak javí ako predčasný.

34. Ústavný súd z uvedených dôvodov dospel k záveru, že napadnutým výrokom uznesenia okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu). V nadväznosti na tento záver zrušil výrok napadnutého uznesenia o zastavení exekúcie a vrátil vec v zmysle § 133 ods. 3 písm. b) okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu).

35. Úlohou okresného súdu bude s prihliadnutím na relevantnú právnu úpravu opätovne rozhodnúť o doplnení návrhu sťažovateľky na vykonanie exekúcie, pričom bude viazaný právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v tomto náleze (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Okresný súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V.

Trovy konania

36. Ústavný súd priznal sťažovateľke nárok na náhradu trov konania (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) za tri úkony právnej služby v celkovej sume 707,05 eur (bod 3 výroku nálezu). Sťažovateľka určila základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby z tarifnej hodnoty, ktorou bola výška vymáhanej pohľadávky, a teda vychádzala z názoru, že predmet konania je možné oceniť peniazmi. Ústavný súd je však toho názoru, že predmetom konania pred ústavným súdom je namietané základné právo či sloboda (a nie výška vymáhanej pohľadávky v exekučnom konaní), a teda predmet konania nie je možné oceniť v peniazoch. Preto pri výpočte trov konania vychádzal z toho, že základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu [§ 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)], a nadväzne aplikoval aj § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky. Základná sadzba tarifnej odmeny za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 10,87 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania i za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 (replika), pričom základná sadzba odmeny za tento úkon právnej služby je 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 11,63 eur. K tomu bola pripočítaná daň z pridanej hodnoty, ktorej platcom je právny zástupca sťažovateľky.

37. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 8. júla 2022

Miloš Maďar
predseda senátu